

Schlosser Annamária

közjegyző, Esztergom

ORCID azonosító: -

KÉRDÉSEK AZ EGYHÁZAK ÉS VALLÁSI KÖZÖSSÉGEK POLGÁRI JOGI FELELŐSSÉGE ÉS HELYTÁLLÁSI KÖTELEZETTSÉGE KÖRÉBŐL

Absztrakt

A bemutatott jogesetekből látszik, hogy a magyar polgári bíróságok a forgalom biztonságát és a hitelezők védelmét, valamint a magánszemélyek személyiségi jogainak védelmét szem előtt tartva az egyházi jogi személyek jogviszonyait gyakran az egyéb jogi személyekével egyezően bírálják el. Viszonylag szűken vonják meg a belső szabályok alkalmazhatóságának körét. Az egyházak és vallási közösségek sajátos autonómiájával azonban a forgalom biztonsága és a hitelezővédelem konfliktusba kerülhet. Számos ebből fakadó elvi kérdés a gyakorlatban még nem került a bíróságok mérlegére. Az egyházak, egyházi jogi személyek mind nagyobb arányú hazai térnyerésével tulajdonosként, fenntartóként, munkáltatóként várhatóan mind több ilyen elméleti probléma fog a jogalkalmazói praxisban is felmerülni.

Tárgyszavak: egyház, vallási közösség, polgári jogi felelősség, helytállási kötelezettség

QUESTIONS CONCERNING THE CIVIL LIABILITY AND RESPONSIBILITY OF CHURCHES AND RELIGIOUS COMMUNITIES

Abstract

The presented legal cases show that Hungarian civil courts, keeping in mind the commercial traffic security and the protection of creditors, as well as the

protection of the personal rights of private individuals, often judge the legal relations of church legal entities in the same way as those of other legal entities. They draw a relatively narrow scope for the applicability of internal rules. However, the specific autonomy of churches and religious communities and the principles of commercial traffic security and protection of creditors may come into conflict. Many of the resulting theoretical issues have not yet been weighed by the courts in practice. With the increasing presence of churches and church legal entities as owners, maintainers and employers in Hungary, it is expected that more and more such theoretical problems will arise in the legal praxis.

Keywords: churches, religious communities, civil law liability, responsibility,

A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény alapján sui generis jogi személy típusok a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek, vagyis a bevett, bejegyzett, és nyilvántartásba vett egyházak, illetve vallási egyesületek. Ezek valamennyien sajátos közjogi autonómiával rendelkező jogalanyok, polgári jogi jogállásuk sem azonos más jogi személyekével. Polgári jogi jogviszonyaikra, szerződéseikre, vagyonukra is számos speciális szabály vonatkozik, az ítélkezési gyakorlat azokra vonatkozóan az elmúlt évtizedekben egyre több elvet fektetett le.

Az egyházak és a vallási közösségek polgári jogi felelősségére vonatkozóan az Ehtv. nem tartalmaz különös szabályokat. Az tehát a Ptk.-n alapul, a kontraktuális felelősség a VI. könyv 6:142-6:152. § szerint és a deliktuális felelősség a VI. könyv IV. rész szerint. A Ptk. szabályait azonban az Ehtv.-re tekintettel, a vallási közösségek sajátos autonómiájára tekintettel kell értelmezni. Az alábbiakban olyan kérdések elemzésére kerül sor a polgári jogi felelősség körében, ahol az egyházak és vallási közösségek esetében az ítélkezési gyakorlatban is megmutatózó, speciális problémák merülnek fel.

DOI: 10.66103/KK.2026.1.6

I. A közigazgatási jogkörben okozott kár kérdése

Mivel az egyházak széles körben folytatnak közcélú tevékenységet, jogállásuk a közjog és a magánjog határán helyezkedik el, felmerül a kérdés, hogy okozhatnak-e közhatalmi jogkörben kárt. Az Ehtv. 9. § (1) bekezdése szerint „Az állam és

a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek együttműködhetnek a közjó előmozdításában. Az állam a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségekkel történelmi és kulturális értékeket megőrző, nevelési-oktatási, felsőoktatási, egészségügyi, karitatív, szociális, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi, kulturális vagy sporttevékenység, valamint más közcélú tevékenység ellátására megállapodást köthet történelmi és társadalmi szerepük, társadalmi elfogadottságuk, beágyazottságuk, szervezettségük, az általuk hagyományosan végzett közcélú tevékenységek során szerzett tapasztalataik és – az együttműködéssel érintett közcélú tevékenységek sajátosságaihoz igazodva – az azok ellátásához szükséges feltételek fennállásának figyelembevételével.”

A Ptk. 6:548. § (1) szerint „Közigazgatási jogkörben okozott kárért a felelőséget akkor lehet megállapítani, ha a kárt közhatalom gyakorlásával vagy annak elmulasztásával okozták, és a kár rendes jogorvoslattal, továbbá a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránti eljárásban nem volt elhárítható”.

A modern magyar állami egyházjog következetes elve, hogy az egyházak közhatalmat nem gyakorolhatnak. Ezt a tilalmat az törvény expressis verbis nem mondja ki, az Alaptörvény VII. cikk. (3) bekezdéséből vezethető le: „Az állam és a vallási közösségek különváltan működnek.” Levezette már a korábbi alkotmány alapján az alkotmánybíróság 4/1993. (II. 12.) AB határozata: „Mivel az egyházak nem gyakorolhatnak közhatalmat, összehasonlításuk a helyi önkormányzattal csak a fenti szempontokra szorítkozhat, más vonatkozásban viszont inkább az egyéb közcélú szervezetekkel esnek egy tekintet alá.” Államhatalmi, közigazgatási jogkörük nem lehet.

Ezért egyházi jogi személy, jogi személyiségű vallási közösség esetén fogalmilag kizárt, hogy közigazgatási jogkörben kárt okozhasson. Kizárólag olyan intézményeik – legyenek azok belső egyházi jogi személyek vagy sem - esetében merülhet fel, amelyek közigazgatási – pl. oktatási, szociális igazgatási tevékenységet folytatnak.

Minde csupán a magyar állami egyházjog elveiből következik, sem a Ptk., sem az Ehtv. nem mondja ki kifejezetten. Az állami egyházjog németországi rendszerében¹ az egyházak közjogi testületek (*religiöse Körperschaften des öffentlichen Rechts*). Megilleti őket a jog, hogy egyházi tisztviselőket (*Kirchenbeamte*) alkalmazzanak, akiknek a jogállása a köztisztviselőkéhez hasonló. Ebből fakadóan közhatalmi jogkörben okozott kárért helytállni kötelesek (*Amtshaftung*).² Helytállásra köteles lehet emiatt az egyház az olyan hivatali visszaélések

1 Schanda Balázs, Keresztény kultúra állam és egyház vallásszabadság. Tanulmányok a vallásszabadság és az állami egyházjog köréből. Budapest, Pázmány Press, 2021. 29–30. o. <https://publikacio.ppke.hu/id/eprint/1102/> (letöltve: 2026. február 18. napján). [továbbiakban: Schanda, Keresztény kultúra]

2 Kirchbaum, Benjamin, Für Kirchen gilt die Amtshaftung. <https://winheller.com/blog/kirchen-amtshaftung/> (letöltve: 2026. február 18. napján).

(Amtsmissbrauch) miatt, amikor az egyházi személy jogtalan vagyoni előnyökre tesz szert az egyháztagokon keresztül. Közhatalmi jogkörben okozott kárt a bíróság szerint adott esetben az a plébános, aki szexuálisan zaklatta áldozatát. (LG Köln 13.06.2023, Az. 5 O 197/22). Sőt, a kölni tartományi bíróság egy 2025. évi határozatában azt is kimondta, hogy az egyházban önkéntes szolgálatot teljesítő személy, adott esetben a ministráncsoport vezetője is okozhat közhatalmi jogkörben kárt (LG Köln 27.01.2025, Az. 5 O 192/24). Ez azonban csak az olyan esetekre alkalmazható, amikor a jogsértést az egyház helyiségében követték el, amikor az áldozat magánlakásában, arra nem. Egy másik zaklatási ügyben a bíróság elutasította a közhatalmi jogkörben okozott kár iránt az érsekséggel szemben benyújtott kártérítési keresetet, mivel úgy ítélte, hogy az egyházi személy magánszemélyként és nem hivatali működése során cselekedett. (LG Köln 01.07.2025, Az. 5 O 220/23). Az egyházi személynek nem minden magatartása minősül Németországban sem közhatalmi tevékenységnek, a kérdést az eset adott körülményei alapján lehet eldönteni.

II. Helytállási kötelezettség a jogi személy tartozásáért

Az Ehtv. megint csak nem tartalmaz az általános polgári jogtól eltérő speciális szabályt arra nézve, hogy a működő egyház, vallási közösség tartozásaiért kinek kell helytállni. Azokra tehát a polgári jog általános szabályai vonatkoznak: A Ptk. 3:2. § bekezdése értelmében „(1) A jogi személy kötelezettségeiért saját vagyonával köteles helytállni; a jogi személy tagjai és alapítója a jogi személy tartozásaiért nem felelnek. A 3:3. § szerint „A (1) A jogi személy általános szabályait kell alkalmazni, ha e törvény az egyes jogi személy típusokkal kapcsolatban eltérően nem rendelkezik. 2) A jogi személy általános szabályait megfelelően alkalmazni kell az e törvényben nem szabályozott típusú jogi személyre. (3) Ha jogszabály nem jogi személy szervezeteket polgári jogi jogalanyisággal ruház fel, e jogalanyokra a jogi személyek általános szabályait kell megfelelően alkalmazni.”

A Ptk. 3:9. § (2) bekezdése szerint „Ha a jogi személy alapítója vagy tagja nem köteles vagyoni hozzájárulást teljesíteni, a jogi személy tartozásaiért a jogi személy tagja, tagság nélküli jogi személy esetén az alapítói jogok gyakorlója köteles helytállni. Ha a helytállási kötelezettség több személyt terhel, kötelezettségük egyetemleges.” Az egyházak, vallási közösségek alapítói, tagjai sosem kötelesek a polgári jog alapján vagyoni hozzájárulást teljesíteni, sem az alapításkor, sem a működés során. Az egyházi belső szabályok alapján az közösség irányába teljesítendő fizetési kötelezettségek az állami jog szempontjából irrelevánsak, mivel ezek tisztán belső egyházi jogviszonyt keletkeztetnek. A Ptk. 3:65.

§ (4) szerint „Az egyesület tagja nem köteles vagyoni hozzájárulást teljesíteni. A tag az egyesület tartozásaiért saját vagyonával nem felel.” A vallási egyesületek, bejegyzett és nyilvántartásba vett egyházak mind egyesületként jönnek létre, az alapításra háttérszabály a Ptk., ezért a Ptk. 3:65. § (4) reájuk alkalmazható. A bevett egyházak tekintetében az Ehtv. nem utal az egyesületekre vonatkozó szabályokra, ezért esetükben azok nem alkalmazhatók.

Az Ehtv. a vallási közösségek tagjairól csak az alapítás kapcsán rendelkezik, amikor kimondja: a vallási egyesület a nyilvántartásba vett egyház (legalább ezer, Magyarországon lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező nyilvántartott tagja van) és a bejegyzett egyház kapcsán (legalább tízezer, Magyarországon lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező nyilvántartott tagja van). Az Ehtv. 11/A. § értelmében „A bevett egyház, a bejegyzett egyház, illetve a nyilvántartásba vett egyház belső szabálya a jogi személyre törvényben meghatározott általános szabályoktól eltérően határozhatja meg *a)* a bevett egyház, a bejegyzett egyház, a nyilvántartásba vett egyház és a belső egyházi jogi személy *aa)* szervezetére és képviseletére, *ab)* törvényes működésének biztosítékaira, *ac)* átalakulására, egyesülésére, szétválására és jogutód nélküli megszűnésére, valamint *b)* a belső egyházi jogi személy létesítésére vonatkozó szabályokat.”

Az Ehtv. értelmében tehát az egyházi szervezeti autonómia körébe eső ügy, hogy kit tekint az egyház a tagjának. Állami hatóság ezt a kérdést nem vizsgálhatja, bevett egyház esetén a tagnyilvántartást vezetni számukra a jog alapján közvetetten sem szükséges. A vallási közösség tagjainak az erre vonatkozó nyilatkozata nem releváns, és az egyháztagság nem egyenlő a felekezeti hovatartozással. Tehát erre a magánszemélyt egy polgári eljárásban nyilatkoztatni felesleges. Az, hogy valaki magát valamely közösséghez tartozónak tekinti-e, eltér attól a kérdéstől, hogy az adott közösség őt a tagjának tekinti-e. A vallási közösségtől konkrét személyre nézve az állami hatóság adatot nem kérhet.

Egyetlen különös szabály van az Ehtv.-ben a megszűnő vallási közösségek tartozásaiért való helytállási kötelezettségre. Az Ehtv. 29. § (1) bekezdés szerint „A bevett egyház, a bejegyzett egyház és a nyilvántartásba vett egyház jogutód nélküli megszűnése esetén elszámolási eljárásnak van helye, amelyre a jogutód nélkül megszűnő gazdasági társaság végelszámolására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni azzal, hogy az eljárásra a bíróság kizárólagosan illetékes. (2) A jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség jogutód nélküli megszűnése esetén vagyona – a hitelezők követeléseinek kielégítése után – az állam tulajdonába kerül, és közcélú tevékenységre kell fordítani.”

III. A belső egyházi jogi személyek tartozásaiért való helytállás kötelezettség

A polgári jog általános szabályai szerint az önálló jogi személy kötelezettségeiért a jogi személy felel. Az Ehtv. nem tartalmaz speciális szabályt a működő belső egyházi jogi személyek tartozásairért való helytállási kötelezettségre. Az Ehtv. 30. §(1) bekezdése értelmében „A bevett egyház, a bejegyzett egyház és a nyilvántartásba vett egyház jogutód nélküli megszűnése esetén a bevett egyház, a bejegyzett egyház és a nyilvántartásba vett egyház belső egyházi jogi személye is jogutód nélkül megszűnik. (2) Belső egyházi jogi személy megszűnése esetén a vagyoni kérdéseket a bevett egyház, a bejegyzett egyház, illetve a nyilvántartásba vett egyház belső szabálya határozza meg.” Utóbbi bekezdés az egyetlen az Ehtv.-ben, amely a belső egyházi jogi személyek vagyonára vonatkozik, teljesen megnyitva az utat a megszűnő belső egyházi jogi személy vagyonára vonatkozóan az egyházi jog rendelkezéseinek. A belső szabály alapján lehet a belső egyházi személy jogutóda az egyház, de lehetséges az is jogutód nélkül szűnik meg. Vállalhat az egyház helytállási kötelezettséget a megszűnő belső egyházi személy tartozásaiért, de ki is zárhatja azt. „Adott esetben elképzelhető, hogy a megszűnő belső egyházi jogi személy tartozásaiért a belső szabályok szerint az egyház nem felel – ebben az esetben a felelősség kívülről sem érvényesíthető.”³ Ha a jogalkotó szándéka kiterjedt volna arra, hogy az egyházi jogi személyek a belső egyházi jogi személyek tartozásaiért mögöttes helytállási kötelezettség, kezesi felelősség stb. terhelje, ezt az Ehtv. szintjén kellett volna szabályoznia. Ezt azonban nem tette meg, és az Ehtv. rendszertani értelmezése szerint ezt nem is lehet a törvényből levezetni. Ugyanis a törvény rendelkezik a belső egyházi jogi személy megszűnése esetére vonatkozó helytállási kötelezettségről. Mindezekből az következik, hogy az egyházi jogi személy polgári jogilag akkor sem felel a belső egyházi jogi személy által vállalt kötelezettségekért, ha utóbbi az előbbi területi egysége, vagy más módon annak önálló része. Ettől eltérő kérdés, hogy a belső egyházi jog rendszerint szabályozza azt a módot, ahogy a szervezeti egységek, belső egyházi jogi személyek kötelezettséget vállalhatnak.

Az Ehtv. 2019-től hatályos 11. § szerint „(2) A belső egyházi jogi személy a bevett egyház, a bejegyzett egyház, illetve a nyilvántartásba vett egyház belső szabálya szerint működik; a bevett egyház, a bejegyzett egyház, illetve a nyilvántartásba vett egyház belső egyházi jogi személye a belső szabályban meghatározott viszonyokban a bevett egyház, a bejegyzett egyház, illetve a nyilvántartásba vett egyház képviselőjében jár el. A belső egyházi jogi személyre

3 „Kapcsolódó modell”, lásd *Schanda*, Keresztény kultúra. 114. o.

a bevett egyházra, a bejegyzett egyházra, illetve a nyilvántartásba vett egyházra vonatkozó szabályokat megfelelően kell alkalmazni.” A belső egyházi jogi személy tehát lehet az egyházi jogi személy képviselője is. Hogy milyen körben, azt az Ehtv. nem korlátozza, ez tehát az egyházi belső szabálytól függ. Fontos ezért harmadik személy felé világossá tenni, ha a belső egyházi jogi személy adott esetben nem saját nevében, hanem képviselőként jár el.

Nem alkalmazható egyházi jogi személyekre a Ptk. 3:2. § (2) bekezdése sem: „Ha a jogi személy tagja vagy alapítója korlátozott felelősségével visszaélt, és emiatt a jogi személy jogutód nélküli megszűnésekor kielégítetlen hitelezői követelések maradtak fenn, e tartozásokért a tag vagy az alapító korlátlanul köteles helytállni.” Ugyanis esetükben a tagi, alapítói korlátozott felelősség nem értelmezhető, e bekezdés alapján „kizárólag gazdasági társaság, mégpedig bt. beltagjának, kft. tagjának és rt. részvényesének a felelőssége állapítható meg.”⁴

IV. A vezető tisztségviselő felelősségének kérdése

A Ptk. 3:24. §-a szerint a vezető tisztségviselő az ügyvezetési tevékenysége során a jogi személynek okozott károkért a szerződésszegéssel okozott kárért való felelősség szabályai szerint felel a jogi személlyel szemben. E szabállyal kapcsolatban először is fontos leszögezni, hogy a bevett egyházak, bejegyzett egyházak, illetve a nyilvántartásba vett egyházak vonatkozásában ez csak akkor lehetne érvényesíthető, ha azt a belső egyházi szabály megengedné, hiszen a közösség vezetőjének és a közösségnek a vallási közösség vezetésével kapcsolatos jogviszonyai az egyházi autonómia körébe esnek.

Másrészt viszont vizsgálni szükséges, hogy ki tekinthető az egyházak esetén vezető tisztségviselőnek, mivel ennek a jogi személyek felelőssége és más polgári jogi szabályok kapcsán is jelentősége van. Álláspontom szerint bevett egyház esetében senki. Az Ehtv. ugyanis a vezető tisztségviselő fogalmát egyáltalán nem használja, csak a tagét és az alapítóét. A polgári jog alapján nem dönthető el, hogy egy bevett egyháznak melyik vezetője annak vezető tisztségviselője. Egy katolikus egyházmegyében például a kánonjog alapján vezetők változatos alá- és mellérendelt szerepekben és hatáskörökben a püspök, segédpüspökök, esperesek, káptalan, a kanonokok, a helynők, az irodaigazgató és még számos más tisztségviselő. Képviselője azonban önállóan a megyéspüspök. A Kúria előtt

4 *Török Tamás*, Szerződésen kívüli károkozás szervezeti jogi vetülete: az intézményes felelősségátvitel *Gazdaság és Jog*, 2013/6, 14–20. o. <https://ptk2013.hu/szakcikkek/torok-tamas-szerzodesen-kivuli-karokozas-szervezeti-jogi-vetulete-az-intezmenyes-felelossegatvitel-gj-20136-14-20-o/2434> (letöltve: 2026. február 18. napján). [továbbiakban: *Török*, Szerződésen kívüli károkozás]

Pfv.21648/2019/6 számon folyt ügyben, illetve az elsőfokon eljáró Debreceni Járásbíróság előtt felmerült a kérdés, hogy ki a gyülekezet vezető tisztségviselője. A bíróság ugyan azért utasította el a felperes kártérítési igényét, mert azt kifejezetten a vezető tisztségviselőkre vonatkozó rendelkezés alapján érvényesítette. Az I. rendű felperes az alapító okirat szerint nem volt vezető tisztségviselő, mert nem volt a gyülekezetnek sem a lelkipásztora, sem a vezetője. Utalt arra, hogy a Ptk. 3:21. § (2) bekezdése és a 3:24. §-a a vezető tisztségviselő, a jogi személy ügyvezetése körében tartalmaz felelősségi szabályt. A Ptk. 3:30. § (3) bekezdése a jogi személy képviselőjére vonatkozó szabály. Azonban az indokolásból így az is kitűnik, hogy a bíróság a gyülekezet lelkipásztorát, vezetőjét vezető tisztségviselőnek tekintette volna. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint „A (...) Egyház Alapító Okirata 3. § (10) a. pontja szerint a gyülekezet teljes értékű képviselője a lelkipásztor és a gyülekezetvezető együttes fellépése által valósul meg. A b. pont kimondja: egyes esetekben a gyülekezet egyszemélyes képviselőre is adhat felhatalmazást.” Az egyházi szabály azonban nem azt mondja, hogy a lelkipásztor és a gyülekezetvezető a vezető tisztségviselők, hanem hogy képviselők. Az ítélet utalt a Ptk. 3:21 §-ra, miszerint (1) a jogi személy irányításával kapcsolatos olyan döntések meghozatalára, amelyek nem tartoznak a tagok, vagy az alapítók hatáskörébe, egy, vagy több vezető tisztségviselő, vagy vezetői tisztségviselőkből álló testület jogosult. A (3) szerint a jogi személy első vezetői tisztségviselőit a jogi személy létesítő okiratában kell kijelölni. A jogi személy létrejöttét követően a vezető tisztségviselőket a jogi személy tagjai, tagság nélküli jogi személyek esetén a jogi személyek alapítói választják meg, nevezik ki vagy hívják vissza. A vezető tisztségviselői megbízás a tisztségnek a kijelölt, megválasztott vagy kinevezett személynek által történő elfogadásával jön létre. Álláspontom szerint azonban a Ptk. vezető tisztségviselőre vonatkozó szabályai a bevett egyházi jogi személyekre nem, csupán vallási egyesületekre, illetve az egyesületekből átalakult bejegyzett és nyilvántartásba vett egyházakra vonatkoztathatók. (Ptk.: 3:77. §: Az egyesület ügyvezetését az egyesület ügyvezetője vagy az elnökség látja el. Az egyesület vezető tisztségviselői az ügyvezető vagy az elnökség tagjai.) Azon túl, hogy az Ehtv. nem ismeri a vezető tisztségviselő fogalmát, a Ptk. vezető tisztségviselőkre vonatkozó rendelkezései számos olyan elemet tartalmaznak, amely a bevett egyházak esetében értelmezhetetlenek. Pl: 3:21. § (3) „A jogi személy első vezető tisztségviselőit a jogi személy létesítő okiratában kell kijelölni. A jogi személy létrejöttét követően a vezető tisztségviselőket a jogi személy tagjai, tagság nélküli jogi személyek esetén a jogi személy alapítói választják meg, nevezik ki vagy hívják vissza. A vezető tisztségviselői megbízás a tisztségnek a kijelölt, megválasztott vagy kinevezett személy által történő elfogadásával jön létre.” A hivatalból nyilvántartásba vett egyházaknak nincs

létesítő okirata, gyakran belső egyházi jogi személyeknek sincs. A vezető tisztségviselő tagok általi demokratikus választásának elve számos egyház belső szabályaival ellentétes. A megbízás elfogadása szintén több egyház joga szerint értelmezhetetlen. A szervezetalakítás, ahogy arra a jogi személyekre vonatkozó részben is utaltam, az egyházi autonómia alá esik. Ezért azt, hogy ki a vezető tisztségviselő, az állami szervnek bevett egyház esetében véleményem szerint nem is lenne szabad vizsgálnia. Ahhoz, hogy az egyházak a gazdasági forgalomban részt vegyenek, egyébként nincs is szükségük vezető tisztségviselőre, csupán képviselőre. Egyetlen eset tűnik kivételnek: amikor a belső egyházi szabály definiál egy vezetőt vezető tisztségviselőként.

Bejegyzett, nyilvántartásba vett egyház és vallási egyesület esetében a Ptk. egyesületre vonatkozó rendelkezései az Ehtv. háttérszabályai, ezért esetükben definiálható, hogy ki a vezető tisztségviselő. A bejegyzett és nyilvántartásba vett egyházakat is megilleti azonban a szervezeti autonómia, ezért a belső szabály esetleg kizárhatja azt, hogy a vezető tisztségviselővel szemben a jogi személy kárigényt érvényesítsen. Mivel azonban az egyház ezzel saját jogait szűkítené, az ilyen szabály előfordulása nem valószínű.

Fenti okok miatt álláspontom szerint a Ptk. 3:24. § a vallási egyesületek esetében alkalmazható, bejegyzett és nyilvántartásba vett egyházak esetében csak akkor, ha azt a belső egyházi szabály azt megengedi, bevett egyházak esetében pedig nem alkalmazható.

Fontos elvet rögzített a Kúria Pfv.21648/2019/6. számú precedensképes határozata: „III. Egyházi jogi személy és a vezető tisztségviselője közötti kötelmi jogviszonyra a jogviszony létrejöttének időpontjában hatályos Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni.” A régi Ptk. hatálya alá eső jogviszonyok esetében egyházak és a vezető tisztségviselő közötti jogviszonyra az új Ptk. itt elemzett szabálya nem alkalmazható. Ugyanis „a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 9. § (2) bekezdés szerinti döntés hiányában a (3) bekezdés alapján a jogi személynek a Ptk. rendelkezéseit 2015. március 15-étől kell alkalmaznia. Ugyanakkor a vezető tisztségviselő és a jogi személy között fennálló jogviszony olyan kötelmi jogi jogviszony, amelyre a Ptk. 50. § (1) bekezdése alapján is a kötelelem keletkezésékor irányadó Ptk.-t kell alkalmazni. Ebből következően 2015. március 15-ét megelőzően a jogi személy és vezető tisztségviselője közötti jogviszonyra a Ptk. szabályai nem alkalmazhatók. Az alperes viszontkeresete ez okból nem vezethetett eredményre. Csupán a teljesség kedvéért mutat rá a Kúria arra, hogy a 1959-es Ptk. ilyen felelősségről nem rendelkezett, azt a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény 30. § (2) bekezdése szabályozta, amelynek hatálya nem terjed ki az egyházi jogi személyre.” Ugyanez vonatkozik a vallási egyesületekre is.

V. Felelősség az alkalmazott és a jogi személy tagja károkozásáért

A Ptk. 6:540. § szerint „(1) Ha az alkalmazott a foglalkoztatására irányuló jogviszonyával összefüggésben harmadik személynek kárt okoz, a károsulttal szemben a munkáltató a felelős. (2) Ha a jogi személy tagja tagsági viszonyával összefüggésben harmadik személynek kárt okoz, a károsulttal szemben a jogi személy a felelős. (3) Az alkalmazott és a tag egyetemlegesen felel a munkáltatóval, illetve a jogi személlyel, ha a kárt szándékosan okozta.” Az új Ptk. a szerződésen kívüli kárért való felelősség hitelezők érdekvédelme céljából új, felróhatóságon alapuló felelősségátviteli tényállásokat nevesített.⁵

Itt is érvényesek a fenti 2. részben írtak, az egyházak működése során polgári jogilag értelmezhetetlen, hogy ki annak a tagja. Ezért ez a felelősségi szabály sem alkalmazható az egyházi jogi személyek tagjai által okozott kárra.

Az alkalmazott fogalom azonban az egyházakkal összefüggésben is értelmezhető, mivel az, hogy ki áll a jogi személlyel foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban, az állami jog szabályozási körébe esik. Foglalkoztatás az Ehtv. szerinti egyházi szolgálati jogviszony is: „12. § (1) Az egyházi személy a bevett egyház, a bejegyzett egyház, illetve a nyilvántartásba vett egyház belső szabályában meghatározott, az egyházi jogi személy szolgálatában álló, egyházi szolgálatot sajátos egyházi szolgálati viszonyban, munkaviszonyban vagy egyéb jogviszonyban teljesítő természetes személy. (2) Az egyházi személy a hitéleti szolgálata során tudomására jutott, személyiségi jogot érintő információkat nem köteles állami hatóság tudomására hozni. (3) Az egyházi személy fokozott szabálysértési és büntetőjogi védelemben részesül. 12/A. § (1) A vallási egyesület vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagja a vallási egyesület szolgálatában álló, munkaviszonyban vagy egyéb jogviszonyban foglalkoztatott természetes személy. (2) A vallási egyesület vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagjára a 12. § (2) és (3) bekezdését alkalmazni kell.” Hiszen az egyházi személy, illetve vallási egyesület vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagja, a vallási egyesület szolgálatában álló személy nyilvánvalóan az egyház, vallási közösség választja ki, foglalkoztatja, saját céljai megvalósítása érdekében, azok irányítása alatt áll. A „szolgálatában álló” és a „hivatásszerűen” meghatározások is a foglalkoztatási kapcsolat rendszerességére, tartósságára utalnak. Ezt a jogviszonyt az Ehtv. definiálja, és nem tűnik indokoltnak mentesíteni az egyházat, vallási közösséget az ilyen személy által harmadik személynek okozott kár alól. A bírósági gyakorlat szerint a Ptk. szerinti alkalmazott fogalmába beletartoznak az egyházi szolgálati viszonyban állók, egyházi személyek (BDT2010. 2213, BH 2004.5.180).

5 Török, Szerződésen kívüli károkozás. 14–20. o.

Bodzási Balázs utal rá, hogy új Ptk. a jogi személyek szabályozását diszpozitív alapokra helyezte. Ez azt jelenti, hogy a felek meghatározott körben szerint eltérhetnek az új kódex rendelkezéseitől. Ennek korlátait az új Ptk. 3:4. § (3) bekezdése jelöli ki. Eszerint a jogi személy tagjai, illetve alapítói nem térhetnek el az e törvényben foglaltaktól, ha *a*) az eltérést e törvény tiltja; *b*) az eltérés a jogi személy hitelezőinek, munkavállalóinak vagy a tagok kisebbségének jogait nyilvánvalóan sérti, vagy a jogi személyek törvényes működése feletti felügyelet érvényesülését akadályozza. Könnyen belátható, hogy ez utóbbi *b*) pontban foglalt feltételek értelmezése nem minden esetben lesz egyszerű feladat. Az azonban egyértelműnek tűnik, hogy a felelősségi szabályoktól való eltérés abban az esetben sértené a hitelezők jogait, ha a jogi személy létesítő okiratában a törvényi rendelkezéseknél enyhébb felelősségi szabályokat határoznának meg a felek. Emiatt a felelősségi szabályoktól való eltérés csak egy irányban tűnik megengedhetőnek: ha a felek az új Ptk.-ban foglaltaknál szigorúbb felelősségi szabályokat állapítanak meg.⁶ Ezért tehát az egyházi jogi személy is nyilvánvalóan hozhat olyan belső szabályt, amely a tagjait, vezető tisztségviselőit felelőssé teszi az általuk az egyháznak vagy harmadik személynek okozott kárért.

VI. Felelősség az egyházzal, alkalmazottal szemben

Az egyházi szolgálati jogviszonyból fakadó kötelezettségek a közvetlen bírósági gyakorlat értelmében állami bíróságon nem érvényesíthetők. (BH 2010.4.89, BH2015. 202.). Akkor sem, ha a felperes a követelését megbízási jogviszonyból eredő követelésként kívánja érvényesíteni. Ugyanez a helyzet az új Ptk. és az új Ehtv. alapján is, ld. például a Kúria Mfv.10170/2022/4. számú precedensképes határozatát szolgálati viszony helyreállítása tárgyában.

Az egyház, vallási közösség tagja és az egyház, vallási közösség közötti egyházi jogviszonyból fakadó igények szintén nem peresíthetők. A BH+ 2013.9.368 számú döntés szerint azonban „Az állam és az egyház elválasztásának alkotmányos alapelvéből nem következik, hogy az egyház és a tagja között fennálló egyházi jogviszony mellett nem keletkezhet más, az állami jogszabályok által meghatározott jogviszony, amelyből eredő jogok érvényesítése az állami bírósági útra tartozik” Az ügyben a felperes egyházközség a korábban alkalmazásában

6 Bodzási Balázs, A jogi személyek körében felmerülő felelősségi kérdésekről, különös tekintettel a vezető tisztségviselőkre. *Gazdaság és Jog*, 2013, 8–14. o. <https://ptk2013.hu/szakcikkek/bodzasi-balazs-a-jogi-szemelyek-koreben-felmerulo-felelossegi-kerdesekrol-kulonos-tekintettel-a-vezeto-tisztsegviselok-re-gj-20136-8-14-o/2412>. (letöltve: 2026. február 18. napján)

állt lelkész alperessel szemben - a jogviszony megszűnését követően - az alperes tevékenysége folytán keletkezett kár megtérítése iránt indított keresetet. Az új Ptk. és az új Ehtv. hatálya alatti is érvényes, amit a Kúria kimondott, hogy „az egyház és tagja között létrejött egyházi jogviszonyt szabályozó belső, egyházi normarendszer érvényesítése és végrehajtása, illetve a hitéleti tevékenységgel vagy az egyház szervei által hozott döntésekkel összefüggő jogviták megítélése nem az állami bírósági útra tartozik. Az egyház és a tagja között keletkezhet ugyanakkor az állami jogszabályok által meghatározott jogviszony is. Az egyházi jogviszony ugyanis önmagában azon az alapon, hogy az állam az egyháztól elválasztva működik, az állami jogszabályokban meghatározott (büntetőjogi, polgári jogi stb.) felelősség alól nem mentesít. Így a polgári jogviszonyokban szabályozott jogok érvényesítése a Ptk. 7. § (1) bekezdésében foglalt főszabály alapján az állami bírósági útra tartozik. Esetenként és a jogviszonyokat egyenként vizsgálva szükséges megítélni azt, hogy az egyház és tagja között felmerült jogvitából eredő igény az egyház belső törvényeinek, szabályainak az érvényre juttatására, vagy függetlenül a közöttük fennálló egyházi jogviszonytól, az állami jogszabályokban biztosított jogok védelmének érvényesítésére irányul-e. (...). A károkozás ténye ugyanis kárkötelmi jogviszonyt keletkeztet, amely önmagában megalapozza a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján a kártérítési felelősséget. A károkozóval szemben az egyház vagyoni kárigényének az érvényesítése tehát nem az egyházi norma betartására vonatkozó állami kényszer, hanem az állami jogszabályban (Ptk.) a károkozásért való helytállást biztosító, mindenki megillető jogvédelem igénybevétele. A felperes keresete alapján a kártérítés általános szabályai szerint azt kell vizsgálni, hogy az alperes jogellenes és felróható magatartást tanúsított-e és e magatartás, valamint a bekövetkezett kár között az okozati összefüggés fennáll-e. Ennek megítélése a Ptk. 7. § (1) bekezdése alapján a polgári bíróság hatáskörébe tartozik. Ezzel ellenkező álláspont, amint arra a felperes is helytállóan hivatkozott, a bírósághoz fordulás alkotmányos alapjogának megsértését, a bírói út elvonását jelentené.” Megjegyzendő, hogy ilyen esetben közömbös az, hogy a jogaiban sértett fél az egyház tagja-e a belső egyházi szabály alapján. és az állami bíróság az egyháztagság tényét nem is vizsgálhatja. Úgy módosítható tehát az ítéletben foglalt elv, hogy az egyház és más személyek között fennálló egyházi jogviszony mellett keletkezhet más, az állami jogszabályok által meghatározott jogviszony, amelyből eredő jogok érvényesítése az állami bírósági útra tartozik.

VII. Felelősség kérdése az egyház, vallási közösség által alapított intézmény, alapítvány, egyesület, gazdasági társaság kötelezettségeiért

Az általános polgári jogi szabályok szerint alakul az egyházaknak, vallási közösségeknek, mint tagnak vagy alapítónak mögöttes helytállási kötelezettsége az általuk alapított egyéb polgári jogi személyek, alapítványok, egyesületek, gazdasági társaságok tartozásaiért. A közjogi jellegű jogalanyok, intézmények esetében már nem ilyen egyértelmű a kérdés. Az egyes jogi személy típusokra vonatkozó jogszabályok speciális szabályokat is tartalmaznak az alapítókra, fenntartókra vonatkozóan.

Például a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 84. § (9b) bekezdése, amelyet a 2019. évi LXX. törvény 25. §-a iktatott be, és 2019. VII. 26-tól hatályos, úgy rendelkezik, hogy „A magán köznevelési intézmény munkaviszonyból eredő olyan kötelezettségeiért, amelyek teljesítéséhez vagyona nem elégséges, a fenntartó kezesként felel. Ha a magán köznevelési intézmény jogutód nélkül szűnik meg, a munkaviszonyból származó, a munkavállalók elmaradt munkabéret és egyéb, munkáltatóval szemben fennálló követeléseit érintő jogok és kötelezettségek a megszűnés időpontjában a fenntartóra átszállnak.” Az egyházi fenntartóra azonban ez a szabály nem vonatkozik, mivel azok a törvény értelmében nem magán fenntartók.⁷ Magán fenntartónak minősülnek viszont a vallási egyesületek, személy vagy szervezetek.

Hasonlóan rendelkezik a nemzeti felsőoktatásról 2011. évi CCIV. törvény 2021. 01.1-től hatályos 95. § (6) bekezdése: „A magán felsőoktatási intézmény bevételeit és kiadásait a számviteli előírások szerint tartja nyilván. A magán felsőoktatási intézmény olyan kötelezettségeiért, amelyek teljesítéséhez vagyona nem elégséges, a fenntartó kezesként vagyona erejéig felel, ha pedig a fenntartói jog gyakorlója és tulajdonosa eltér egymástól, akkor a tulajdonos a vagyon erejéig felel. Ha a magán felsőoktatási intézmény jogutód nélkül szűnik meg, vagyona, jogai és kötelezettségei a fenntartóra, ha pedig a fenntartói jog gyakorlója és tulajdonosa eltér

7 4. § 16. pont: „magán köznevelési intézmény: a 2. § (3) bekezdés *b*) pont *bc*) és *bd*) alpontjában meghatározott személy által fenntartott köznevelési intézmény.”
4. § 36. pont: „egyházi köznevelési intézmény: a 2. § (3) bekezdés *b*) pont *bb*) alpontjában meghatározott személy által fenntartott köznevelési intézmény.”
2. § (3) bekezdés (3) „Köznevelési intézményt
a) az állam, valamint
b) e törvény keretei között
ba) a nemzetiségi önkormányzat,
bb) az egyházi jogi személy,
bc) a vallási egyesület vagy
bd) más személy vagy szervezet
alapíthat és tarthat fenn, ha a tevékenység folytatásának jogát – jogszabályban foglaltak szerint – megszerezte.”

egymástól, akkor – a felek eltérő megállapodása hiányában – a tulajdonosra szállnak.” A törvény értelmében egyházi fenntartók az egyházi jogi személy, rájuk ez a szabály nem vonatkozik. Magán fenntartó a Magyarország területén székhellyel rendelkező gazdasági társaság, a Magyarországon nyilvántartásba vett alapítvány, vagyonkezelő alapítvány, közalapítvány vagy vallási egyesület. Fenti jogszabályok alapján úgy tűnik, az egyházi jogi személy fenntartásában működő köznevelési és felsőoktatási intézmény kötelezettségeiért az egyház jogi személy mögöttesen nem felel.

VIII. Felelősségi kérdések egyes polgári jogi ügyekben

VIII.1. Egyházi jogi személy tagja, alkalmazottja, képviselője stb. által a jogi személy tevékenységi körében eljárva elkövetett személyiségi jogsértés

Személyiségi jogi perekben több alkalommal is egyházi bíróság előtt folyt fegyelmi eljárással kapcsolatban kellett döntenie a polgári bíróságoknak. A BH 2004.5.180 számon közzétett döntés szerint „Nem zárja ki a személyiségvédelmi ügy polgári bíróság előtti érvényesítését, és így nem eredményezheti a per megszüntetését, ha az állított jogsértést egyházi szervezet tagjai egyházi tevékenységükkel kapcsolatos eljárásuk során követték el.” (Legf. Bír. Pfv. IV. 21.686/2003) Az ügyben a felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperesek személyhez fűződő jogát megsértették, mert egyházi bíróság tagjaiként vele szemben - jogellenes magatartással - hátrányos megítélést kiváltó intézkedéseket hoztak. A törvénytelenül - fegyelmi eljárás megindítása nélkül - lefolytatott egyházi bírósági eljárással a jó-hírnévhez való jogát, a munkához való jogát, továbbá a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jogát sértették meg. Az alperesek a per megszüntetését kérték. Álláspontjuk szerint az Alkotmány 60. §-ának (3) bekezdése és a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény (a továbbiakban: Lvt.) 15. §-ának (2) bekezdése kizárja, hogy a felperes a kereseti kérelmében megfogalmazott követelését állami kényszer igénybevételeivel érvényesítse. Az elsőfokú bíróság a pert azért szüntette meg, mert álláspontja szerint a lelkiismereti és vallásszabadságról szóló Lvt. rendelkezés a polgári bíróság joghatóságát kizárja. Joghatóság és hatáskör hiányában a bíróság az egyházi törvénykezést érintő döntést ugyanis nem hozhat. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A LB megállapította, hogy a jogerős végzés jogszabálysértő. Indokolásában leszögezte: „A Ptk. 7. §-ának (1) bekezdése szerint a törvényben biztosított jogok védelme az állam minden szervének kötelessége. Érvényesítésük – ha törvény másképpen nem rendelkezik – bírósági útra tartozik. A Ptk. 204. §-a határozza

meg azokat a követeléseket, amelyeknek bírósági úton való érvényesítése kizárt. A felperes kereseti kérelmében meghatározott és a Ptk. 75. §-án – és nem az egyház belső törvényein – alapuló személyiségvédelmi igény azonban a felsorolásban nem szerepel, és nincs más olyan jogszabály sem, amely a személyiségvédelmi igény bírósági úton való érvényesíthetőségét valamely speciális okból kizárná. Az Lvt. 15. §-ának (2) bekezdése azt zárja ki, hogy az egyház belső törvényeinek, szabályainak érvényre juttatására állami kényszert vegyen bárki is igénybe. A felperes keresetében személyiségvédelmet igényelt, és nem az egyház törvényeinek, egyéb szabályainak érvényre juttatását, ezért tévedett a másodfokú bíróság akkor, amikor a pert – bírósági út hiányára hivatkozással – megszüntette.”

Az EH 2010.2126. és BDT2010. 2213. számon közzétett döntéssel befejezett ügyben felperes a perbeli időszakban a ... Egyházközség lelkésze volt. 2007-ben fegyelmi eljárás indult ellene, melynek során a ... Egyházmegye Bírósága felfüggesztette lelképásztori tisztségéből. A határozat indokolása szerint „... sz. büntetőeljárásban az egyházközség iratainak jelentős része lefoglalásra került, így a fegyelmi eljárás lefolytatásához is nélkülözhetetlen iratok nem állnak rendelkezésre, s mivel a büntetőeljárás során olyan tényállás kerülhet megállapításra, amely felhasználható a fegyelmi eljárásban is, valamint a büntetőjogi felelősség esetleges megállapítása kihathat a fegyelmi ügy elbírálására, indokolt, hogy a felperes lelképásztori szolgálatot a büntetőeljárás jogerős befejezéséig ne végezhesen.” A felperes keresetében kérte annak megállapítását, hogy az egyházmegyei bíróság tanácsának tagjai a határozatukban és a fegyelmi hatóságot az eljárásban képviselő egyházmegye jogtanácsosa, IV. r. alperes az egyházmegyei bírósághoz intézett beadványában foglaltakkal megsértették a jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát. Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a IV. r. alperes a [...] Egyházmegye Bírósága részére [...] megküldött levelében, azon kijelentésével, mely szerint a felperes ellen büntetőeljárás indult, megsértette a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította. Az LB a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelmet részben alaposnak találta, a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletének a IV. rendű alperes terhére a jogsértést megállapító rendelkezését, valamint a perköltség és a le nem rótt kereseti illeték viselésére vonatkozó rendelkezéseit helybenhagyta. Egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Indokolása szerint helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a IV. r. alperes annak valótlan közlésével, hogy a büntetőeljárás a felperessel szemben indult, a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát megsértette. Az

LB leszögezte „A Ptk-nak e rendelkezéséből következik, hogy a személyhez fűződő jogok megsértésére – a törvényben meghatározott eseteket kivéve – senki nem jogosult és arra hivatkozással, hogy más nevében, képviselőként, vagy jogi személy tagjaként, alkalmazottjaként vagy képviselőjeként járt el és ennek során sértette meg harmadik személy, személyhez fűződő jogát, senki nem mentesülhet – kifejezett törvényi rendelkezés hiányában – a személyhez fűződő jog megsértésének objektív jogkövetkezményei alól.”

A döntések egyeznek a tekintetben, hogy megállapítják a polgári bíróság joghatóságát az egyházi bíróság előtt folyt fegyelmi eljárásokban megvalósult személyiségi jogsértések esetére. A bíróság „a tag, alkalmazott, képviselő” fogalmi körébe esőnek tekintette a fegyelmi hatóságot az eljárásban képviselő egyházmegyei jogtanácsost.

Egy másik ügyben, az elsőfokon eljáró Szombathelyi Törvényszék 17.P.20.114/2023/44. sz. ítéletében (helybenhagyta a Győri Ítéltábla Pf.II.20.120/2024/8-I. számú ítéletével) megállapította a személyiségi jogsértést. A tényállás szerint a felperesek egy szerzetesrend tagjai voltak, közöttük WhatsApp-on, illetve Skype-on folytak magánjellegű, különleges személyes adatokat tartalmazó beszélgetések. Az alperes szerzetesrend megsértette a felperesek magántitokhoz való jogát, amikor az alperes tartományi vezetője a felperesek közötti Skype beszélgetés tartalmát a felperesek előzetes tájékoztatása és hozzájárulása nélkül olvasta el. A bíróság szerint a tartományi vezető magatartása a jogi személy tevékenységi körébe tartozott. Nem volt viszont ilyen annak a rendtagnak a magatartása, aki az üzenetet elolvasta, arról másolatot készített és a tartományfőnöknek továbbította, mivel „eljárása nem minősült a jogi személy feladat- és hatáskörében eljáró természetes személy magatartásának, az nem volt a jogi személy eljárásának tekinthető, azért a jogi személy nem tartozik felelősséggel (BDT2012.2697).” Megállapította a magántitokhoz fűződő jog megsértését, viszont nem tartotta megállapíthatónak a személyes adatok védelméhez és a magánélethez való jog megsértését, mivel a „felperesek különleges adatainak kezelése nem volt önkényes, indokolatlan és szükségtelen, nem terjedt túl a hitelvek érdekében való fellépésen, mint jogos alperesi érdeken, így nem volt jogellenes.” (A felperesek panaszbejelentése alapján egyébként a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság megállapította alperes törvénytörő adatkezelését.) Az elsőfokú ítélet magántitokhoz való jog megsértését megállapító rendelkezéséhez a Pp. 360. § (1) bekezdése szerinti anyag jogerőhatás fűződött, ahhoz az ítéltábla is kötve volt. A másodfokú bíróság szerint sem sérült a magánélet védelméhez fűződő jog, „Ennek értékelése során alapvető jelentőséggel bír az, hogy a felperesek magántitka az adott rendbeli tagságukkal és az azzal összefüggésben tett esküvel összeférhetetlen volt és annak megismerését követően nem hagyhatta figyelmen kívül az alperes tartományi vezetője

a tudomására jutott információt.” A bíróságok szerint a felperesek az alperessel szemben itt is felléphetek az állami bíróság előtt személyiségi jogaik megsértése miatt.

VIII.2. Az egyházi jog előírásai szerint folyó eljárásban, az annak megindításához vezető bejelentés

A Fővárosi Törvényszék P.21132/2012/23 számú ítéletével elbírált ügyben az alperes egy egyház elnök-püspöke, az egyházi jogi személy törvényes képviselő püspöke volt. Az I. rendű felperes 1987 óta, a II. rendű felperes 1982 óta az egyháznál lelkészként állt szolgálatban. Egy internetes hírportálon 2009. november 19-én „Fegyelmivel rúgták ki a ... lelkészházaspárt” címmel jelent meg cikk. A cikk szövege szerint: „Az utóbbi évek legsúlyosabb büntetésével, fegyelmivel távolították el az egyház ... Kerületének fegyelmi tanácsa egy 2-es helységi lelkészházaspárt; a férfit megfosztották hivatalától, feleségét pedig a 2-es helységi lelkészi szolgálattól. Ő tehát még lelkész marad, feltéve, ha talál magának befogadó gyülekezetet.” A cikk részletesen kitért a fegyelmi eljárásra, azt más hírportálok is átvették. Az I-II. rendű felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperes az idézett nyilatkozataival megsértette személyhez fűződő jogukat, jóhírnevüket. Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A Fővárosi Ítéletábla az ítéletet 7.Pf.20.133/2014/4. számon helybenhagyta. Az elsőfokú bíróság lezögezte, hogy „az alperes egy egyházi eljárás tekintetében tett nyilatkozatot az annak indokolását képező rendelkezések tekintetében, valamely eljárásról történő híradás nem képezheti személyiségi jogsértés megállapítását, amennyiben az eljárás aktuális helyzetét valósághűen mutatja be”.

A Kúria Pfv.IV.20.338/2023/8. számú határozata alapjául szolgáló ügyben a felperes személyiségi jog megsértése miatt nyújtott be keresetet az alperes ellen, mert állítása szerint az alperes megsértette a jóhírnévhez való jogát a rendtartomány tartományfőnökéhez intézett bejelentésben foglalt, valótlan tartalmú közlésekkel. Előadta, hogy az alperes bejelentése miatt indult egyházi eljárásban hozott döntés miatt élethivatása lényegéhez tartozó tevékenységet a továbbiakban nem végezhet. Az elsőfokú bíróság a keresetnek helyt adott; megállapította, hogy az alperes megsértette az indítványozó jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a keresetet elutasította, amelyet a Kúria hatályában fenntartott. A döntés elvi tartalmaként megállapította, hogy az egyházi jog előírása szerint folyó eljárásban az annak megindításához vezető bejelentés tartalmát személyiségi jogi szempontból azonosan kell értékelni az állami szervek felé tett feljelentés vagy bejelentés személyiségi jogi értékelésével. Ennek megfelelően, ha a bejelentésben az alperes

a felperes személyét indokolatlanul sértő kijelentést nem használt, annak megfogalmazása nem sértette az emberi méltóságot, stílusa nem volt gyalázkodó, az alperes terhére a jóhírnév, a becsület vagy az emberi méltóság megsértése nem állapítható meg, ha a bejelentés az adott eljárás keretei között maradt. A Kúria arra az álláspontra helyezkedett, hogy nincs érdemi indok arra nézve, hogy az alperes által tett egyházi bejelentést másképp értékelje a bíróság, mint egy büntetőügyben vagy szabálysértési ügyben tett feljelentést.

Az Alkotmánybíróság a Kúria fenti ítélete elleni alkotmányjogi panaszt 3079/2024. (II. 29.) AB határozat számon elutasította. Kiemelte: „az egyházi eljárásokban tett bejelentések esetében az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdéséből fakadóan nem az a fő eldöntendő kérdés, hogy egy állami szervnek (hatóságnak vagy bíróságnak) van-e oka arra, hogy ezen bejelentéseket (és ezáltal az egyházak belső eljárását) másképp értékeljen, mint az állami szervekhez intézett bejelentéseket és feljelentéseket, hanem az, hogy értékelheti-e egyáltalán ezen egyházi szervezeteken belül tett bejelentéseket. E kérdés vonatkozásában fontos kiemelni, hogy az állami szerveknek (hatóságoknak és bíróságoknak) az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdésével összhangban ezen egyházi bejelentésekkel nem kell és nem is lehet foglalkozniuk, mivel ezeket az egyházak [a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 8. § (2) bekezdése szerint] a saját szabályaik szerint kezelhetik. [41] Az állam legfeljebb akkor foglalkozhat ezekkel a bejelentésekkel, ha azok nyilvánosságra kerülve felvetik az alapjogsérelem lehetőségét, ha felmerül a személyiségi jogok megsértésének kérdése, vagy pedig, ha a bejelentés nyomán egyházi eljárás indul, és ezen eljárás kap olyan nyilvánosságot, amely alapján az egyházi bejelentés tartalma is nyilvános lesz. Utóbbi esetben azonban az államnak az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdéséből fakadóan értelemszerűen nem az egyházi eljárás eredményével, legfeljebb a nyilvánosságra került bejelentés esetleges személyiségi jogot sértő jellegével kell és lehet foglalkoznia. Ezen a ponton azonban az állami szerveknek (különösen az eljáró bíróságnak) választ kell adniuk arra a kérdésre, hogy az esetlegesen jogsérelmet okozó egyházi eljárást kezdeményező bejelentést hogyan kezelje. [42] Nem hagyható figyelmen kívül, hogy ilyen esetekben az érintett számára a sérelmet nem a bejelentés, hanem az egyházi hatóság intézkedése okozza, ami viszont nem lehet tárgya állami szervek eljárásának. Az egyházi szerv intézkedéséhez vezető bejelentés lehetősége a vallási közösségek önálló működésének védelmét élvezzi mindaddig, amíg az eljárásban felmerült adatok nem kerülnek nyilvánosságra. Azzal, hogy a Kúria a büntető- vagy szabálysértési ügyekben tett feljelentések analógiáját alkalmazta, és abból indult ki, hogy önmagában a bejelentés nem valósíthat meg személyiségi jogsértést, éppen az Alaptörvény VII. cikk

(3) bekezdésében foglalt különvált működés érvényesülését biztosította. Más kérdés, hogy míg a büntető- vagy szabálysértési ügyekben a feljelentés nyomán olyan döntés születik, ami mindenki számára tisztázza a feljelentés megalapozott vagy megalapozatlan voltát, az egyházi eljárásnak során ez kizárt, hiszen semmilyen állami szerv nem foglalhat állást hitelvi kérdésekben és nem értékelhet valláserkölcsei elvárásokat.”

Az ítélkezési gyakorlat szerint tehát egyházi belső eljárásban a polgári bíróságnak csak a nyilvánosságra került bejelentés esetleges személyiségi jogot sértő jellegének megítélésére van hatásköre. Arra viszont van, tehát nem zárja ki az, hogy a bejelentés egyházi belső eljárásban történik. Amíg az eljárás az egyház belső keretei között zajlik, annak vizsgálatára az állami bíróságnak nincs hatásköre. Önmagában a bejelentés megtétele (a feljelentéshez hasonlóan) nem valósíthat meg személyiségi jogsértést. Ha azt azonban közzéteszik, és annak tartalma valótlan vagy indokolatlanul sértő, akkor viszont okozhat személyiségi jogsértést a polgári jog alapján. A közzétett eseti döntések még az Lvt. és a régi Ptk. alapján születtek, elvi következtetések azonban valószínűleg az Ehtv. és az új Ptk. alapján is hasonlóak lehetnének.

VIII.3. Egyházi jogi személyt vallás szabad gyakorlásához fűződő személyiségi jog megsértése miatt az igényérvényesítési jog nem illeti meg

A vallás szabad gyakorlásához fűződő személyiségi joga csak magánszemélyeknek lehet, jogi személyeknek nem. A BH2017. 258. számon közzétett döntés értelmében „A lelkiismereti és a vallási meggyőződés az emberi minőség része, így azzal csak az ember mint természetes személy rendelkezhet. Az azonos meggyőződésű, hitű személyek részére vallásuk közösségben történő gyakorlásához szükséges szervezeti kereteket biztosító vallási közösségnek vagy vallási tevékenységet végző szervezetnek lelkiismerete, hite, annak emberi természetből fakadó jellegénél fogva nem lehet. Ezért az egyházközösség felperest a vallás szabad gyakorlásához fűződő személyiségi jog megsértése miatt az igényérvényesítési jog nem illeti meg [2013. évi V. tv. 2:54. § (1) bek., 2:42. § (2) bek., 3:1. § (3) bek., 2011. évi CCVI. tv. 6. §, 9/A. §].” Az alapul szolgáló ügyben a felperes egyházközösség keresetében kérte megállapítani: az alperes megsértette a vallás szabad gyakorlásához fűződő személyiségi jogát azáltal, hogy a templomban 2013. november 3-án megtartott istentiszteletet az általa szervezett demonstrációval megzavarta, kérte az alperest a további jogsértéstől eltiltani, valamint elégtétel adására kötelezni. A keresetet az elsőfokú bíróság elutasította, a másodfokú bíróság az ítéletet helybenhagyta, a Kúria egyetértett az eljárt bíróságok álláspontjával, miszerint a jogi személy egyházközösség felperest a lelkiismereti és vallásszabadsághoz fűződő

személyiségi jog megsértése miatt az igényérvényesítési jog nem illeti meg. A Kúria indokolása szerint: „[12] Helytállóan fejtette ki a jogerős ítélet, hogy a lelkiismereti és a vallási meggyőződés az emberi minőség része, így azzal csak az ember, mint természetes személy rendelkezhet. Az ettől eltérő álláspont kialakítására a vallásszabadság intézményesített formában történő közösségi gyakorlása és annak keretet adó egyházi szervezet tevékenysége, működése nem ad alapot. [13] A vallási közösség vagy vallási tevékenységet végző szervezet az azonos hitelveket valló természetes személyek közössége (Egyházi tv. 6. §, 9/A. §). Az azonos meggyőződésű és hitű személyek részére vallásuk közösségben történő gyakorlásához szükséges szervezeti kereteket biztosító – jogi személy – egyházközösségnek lelkiismerete, hite, annak emberi természetből fakadó jellegénél fogva nem lehet. A felülvizsgálati érveléssel szemben az egyházi szervezetet, mint a természetes személyektől elkülönült önálló szervezetet megillető vallás szabad gyakorlásához való személyiségi jogi igényt nem alapozza meg az, hogy az egyházi szervezet jogosult a hívők közössége részére a vallási tevékenység végzése keretében az istentisztelet, más szertartás vagy rendezvény megtartására. Ezért az emberi méltóságból levezethető, kizárólag az embert megillető vallás szabad gyakorlásához való személyiségi jog megsértése miatt az egyházközösség igényt nem érvényesíthet. [14] A Ptk. 85. § (1) bekezdése alapján a személyiségi jogokat csak személyesen lehet érvényesíteni. A fent kifejtettek értelmében a perbeli esetben az istentisztelet megzavarásával a vallás szabad gyakorlásához fűződő személyiségi jog megsértése miatt az istentiszteleten részt vevő természetes személy léphet fel az igényérvényesítéssel. Az Egyházi tv. nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely lehetővé tenné, hogy a vallási közösség, vagy vallási tevékenységet végző szervezet a vallás szabad gyakorlásában megsértett, közösséghez tartozó személy helyett és nevében fellépjen a személyhez fűződő jogainak érvényesítése érdekében. [15] A felperes az egyházi rendezvény (istentisztelet) megzavarása miatt lépett fel a vallás szabad gyakorlásához fűződő személyiségi jog megsértése iránti igénnyel. A rendezvény miatt való fellépésre, amennyiben az meghaladja a véleménynyilvánítás szabadságának törvényes kereteit, egyéb jogi eszközök állnak a felperes rendelkezésére.”

Fentiek alapján hasonló esetben nem az egyházi jogi személy, hanem a vallási közösség tagjai léphetnek fel személyesen igényükkel akkor, ha a vallás szabad gyakorlásához fűződő jogukat más személy megsérti. A Ptk.-nak a „gyűlöletbeszédre” vonatkozó 2:54. § (5) bekezdése szerint „[a] közösség bármely tagja jogosult a személyisége lényeges vonásának minősülő, a magyar nemzethez, illetve valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösséghez tartozásával összefüggésben a közösséget nagy nyilvánosság előtt súlyosan sértő vagy kifejezőmódjában

indokolatlanul bántó jogsérelem esetén a jogsértés megtörténtétől számított harmincnapos jogvesztő határidőn belül személyiségi jogát érvényesíteni.⁸⁹

VIII.4. Polgári jogi felelősség kérdése a bántalmazási ügyekben

Napjainkban egyes országokban nagyobb, másutt kisebb számban fordulnak elő olyan személyiségi jogi, nem vagyoni kártérítési perek, amelyek egyházi személyek által gyermekek irányában elkövetett – főleg szexuális jellegű - bántalmazással, zaklatással megvalósított sérelem orvoslására irányulnak. Zaklatások áldozatainak A kölni érsekség például 2022 és 2024 között saját adatközlése alapján 4,76 millió euró kártérítést, sérelemdíjat fizetett ki.¹⁰

Az ilyen esetek felderítésére, megelőzésére, belső szankcionálására az egyházak ma már komoly erőfeszítéseket tesznek.¹¹ Egyes külföldi országokban komolyabb szociológiai, teológiai, kriminológiai, jogi kutatások tárgya a kérdés. Hazai szakirodalma csekély, a magyar eseteket elemző egyetlen önálló kötet teológiai megközelítésű és inkább publicisztikai jellegű.¹² Egy másik itthon megjelent angol nyelvű tanulmány néhány nagyobb külföldi kutatás rövid ismertetése.¹³ A nyilvánosságra került jogesetek számánál nagyobb számúak azok az egyházi

- 8 Az Alkotmánybíróság már több ügyben vizsgálta, hogy az Alaptörvény IX. cikkének oltalmát élvező non-verbális közléseket milyen mértékben korlátozhatja a vallási közösségek, illetve vallási közösségekhez tartozó személyek méltóságának a védelme. A 6/2021. (II. 19.) AB határozat úgy foglalt állást, hogy a vallási közösség méltóságának a megsértését jelenti, és így a véleménynyilvánítás szabadságának védelmi körén kívül esik az a magatartás, amikor áldoztatást imitálva egy „abortusztabletta” feliratú zacskóból fehér tablettát helyeztek két másik személy nyelvére a „Krisztus teste” kijelentés kíséretében. Ezzel szemben a 7/2021. (II. 19.) AB határozat nem találta ellentétesnek az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésével annak a médiatermékeknek a megjelenítését, amely „Nagy Harácsony” címmel Gerard Von Honthorst: A pásztorok imádása (1622) című festményének átalakított változatát ábrázolta, amelyen az eredeti szereplők arca helyére közszerplők arca került, a gyermek Jézus képét pedig egy halom aranypénzzel cserélték ki. A 3488/2022. (XII. 20.) AB. határozat emberi méltóságot sértőnek találta a „Krónikus” címmel megjelent olyan karikatúrát, amelyen balról az országos tisztifőorvos a sajtótájékoztatókon használatos pulpitus mögött állva, jobbra pedig a keresztre feszített Jézus Krisztus látható. A karikatúrán az országos tisztifőorvos a kereszten függő Krisztusra tekint és a feje fölött megjelenő szövegbuborékban a következő mondat szerepel: „Alapbetegsége függőséget okozott”. A tárgyról részletesen lásd pl: *Schanda Balázs*, *Blaszfémia - a szólásszabadság határa? In Medias Res*, 2016, 79–84. 6. o.
- 9 *Schanda Balázs*, Véleményszabadság vs. vallásszabadság. *Acta Humana*. 2015. 17–24. 8. o.
- 10 <https://www.katholisch.de/artikel/64775-so-viel-zahlte-das-erzbistum-koeln-bislang-an-missbrauchs-betroffene> (letöltve: 2026. február 18. napján).
- 11 Ferenc pápa 2019-ben *Vos estis lux mundi* (Ti vagytok a világ világossága) kezdetű apostoli körlevelet tett közzé a témában.
- 12 *Perintfalvi Rita*, Amire nincs bocsánat. Szexuális ragadozók az egyházban. *Kalligram*, 2021.
- 13 *Puskás Balázs*: Sexual abuse of minors in the Catholic Church: USA and Europe: a comparative analysis of abuse reports. *European Integration Studies*, 2023. 179–219. <https://doi.org/10.46941/2023.e1.9>.

kutatások, tájékoztató, felvilágosító anyagok, amelyek az esetek elkerülését és a már megtörtént sérelmek feldolgozását célozzák.¹⁴

Hazai polgári ügyről nincsen adat. Egyetlen nyilvánosan elérhető polgári jogi vonatkozású eset a fent elemzett 3079/2024. (II. 29.) AB határozattal befejeződött eljárás, amelynek tárgya viszont csupán az volt, hogy egy bántalmazó személy elleni bejelentés személyiségi jogot sértett-e. Az alkotmánybíróság megállapítása pedig az volt, hogy nem. A büntetőügyek száma és néhány darabra tehető.

Az ok, amiért a hazai ügyek száma csekély, komolyabb jogszociológiai kutatás tárgya lehetne. A kriminológiában alapvető megfigyelés, hogy a gyermekbántalmazási ügyek látenciája általában nagyon magas. A gyermekbántalmazás témájában megjelent hazai statisztikai elemzés külön nem vizsgálta az egyházi intézmények kereteiben történő elkövetést, ám azt megállapította, hogy a „2015. évi információk alapján a gyermekjóléti szolgálatok által ismertté vált erőszakos cselekmények 88 százaléka családon belül történt, az így bántalmazott kiskorúak 58 százaléka lelki, 36 százaléka testi, 6 százaléka szexuális jellegű cselekménynek esett áldozatul. A családon kívüli történésekre jellemző, hogy minden második esetben a fizikai bántalmazás igazolódik be.”¹⁵ Feltételezhető mindazonáltal, hogy Magyarországon, illetve a volt szocialista blokk országaiban az ok valószínűleg jogtörténeti, az egyházi esetek száma a rendszerváltást megelőző időszakban a lelkiismereti- és vallásszabadságot korlátozó politikai berendezkedésből fakadó helyzet miatt is kevesebb lehetett. Az említett külföldi kutatásokon alapuló adatok szerint az Amerikai Egyesült Államokban az 1950-2002 közötti időszakot vizsgálva az esetek legnagyobb részét 1980-ban rögzítették. Az érintett egyházi személyek többsége 1950-1979 között volt szolgálatban. Az írországi, 1914-2000 közötti időszakot vizsgáló kutatás szerint a legtöbb eset 1930-1990 között fordult elő. A komolyabban érintett országokban az egyházi oktatási, szociális, egészségügyi intézmények száma magas. A sérelmek miatt indított perek száma és a megítélt nem vagyoni kártérítések össze jelentős. Az egyházak törekednek a sértettek peren kívüli kártalanítása Kelet-Közép Európában 1950 és 1990 között az egyházak és vallási közösségek tevékenysége

14 „Gyermekeink védelmében” konferencia, Budapest, 2019. május 20.;

Marie Keenan, Gyermek szexuális bántalmazása és a katolikus egyház. Budapest, Oriold és társai, 2017.; *Federico Lombardi Sj: Kiskorúak védelme az egyházban.* Ignáci Pedagógiai Műhely–Jezsuita Kiadó, 2019.; *Kiss Didák Ofm – Gájer László, A gyermek- és ifjúságvédelem, illetve a sérülékeny felnőttek védelmének helyzete a Magyar Katolikus Egyházban - Emberi Méltóság Stratégia. A gyermek- és ifjúságvédelem, illetve a sérülékeny felnőttek védelmének helyzete a Magyar Katolikus Egyházban - Emberi Méltóság Stratégia; Scicluna Charles J.; Zollner Hans; Ayotte David John; Patsch Ferenc; Szigeti-Cseke Zsuzsa, A gyógyulás és megújulás felé: szimpózium a szexuális gyermekbántalmazásokról.* Róma, Gergely Egyetem, 2012 Budapest. Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya L'Harmattan, 2012.

15 *Pintér Ádám, Tóth Judit Nikoletta, A bántalmazott gyermekek – gyermekjogok és gyermekbántalmazás, Statisztikai tükrök.* 95/2. 858. o. https://www.ksh.hu/statszemle_archive/2017/2017_08-09/2017_08-09_847.pdf (letöltve: 2026. február 18. napján).

olyan mértékben volt korlátozva, hogy relatív kevés alkalom volt a kiszolgáltott helyzetben lévők, főleg kiskorúak és az egyházi személyek érintkezésére. A hitoktatást erősen korlátozták, a bentlakásos iskolák száma néhányra volt tehető, az egyházakat eltiltották az egészségügyi, szociális, intézmények fenntartásától, a vallásos ifjúsági mozgalmakat, mint a cserkészet betiltották. Az 1990-es évek az egyházakban az újjáépülés jegyében teltek el, a 2000-es évekre pedig már megnőtt a társadalmi érzékenység az ilyen jellegű jogsértések iránt, és az egyházak is egyre nagyobb erőfeszítéseket kezdtek tenni az ilyen esetek megelőzése érdekében.

Ezzel együtt például Szlovéniából¹⁶ és Lengyelországból¹⁷ is érkezett hír ilyen jellegű kártérítési perekről, az első esetben 1990 körüli, a másodikban a kilencvenes években elkövetett jogsértések miatt. Lengyelországban az ügy az egyházmegyével kötött egyezséggel zárult.¹⁸ A hazai egyházak esetében sem zárható ki, hogy ilyen ügyek még előfordulhatnak illetve, hogy a folyamatban lévő büntetőügyek kapcsán, ha azok a terhelt elmarasztalásával fejeződnek be, a sértettek polgári jogi igényt is érvényesíthetnek.¹⁹ Megfigyelhető azonban, hogy Magyarországon az egyházak egyre nagyobb erőfeszítéseket tesznek a megelőzés és a már elkövetett sérelmek jóvátétele érdekében, egyházi vezetők számos alkalommal kértek a sértettektől nyilvánosan bocsánatot. Úgy tűnik, utóbbiak a büntető szankcióval és az egyház magatartásával megelégednek, és nem kívánják sérelmüket polgári bírósági úton, pénzben kifejezve érvényesíteni.

VIII.5. A Vatikán mögöttes helytállási kötelezettségének kérdése

A közelmúltban éppen a zaklatási ügyek kapcsán merült fel a polgári bíróságok előtt a kérdés, hogy van-e az Apostoli Szentszékek helytállási kötelezettsége a katolikus egyház részei, képviselői stb. által másoknak okozott kárért. Több esetben a felperesek együtt próbálják perelni a nemzeti egyházat, egyházmegyét, egyházi szervezeteket, képviselőket és a Szentszékot.

Nemzetállami szinten túl már az Európai Emberi Jogi Bíróság a J. C. és társai kontra Belgium ügyben (11625/17. sz. beadvány) 2021. október 12. napján hozott ítéletében megállapította, hogy nem sértették meg az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkének (1) bekezdését (a bírósághoz fordulás joga). Az ügyben

16 Egy egyházmegye fizet kártérítést egy gyermek szexuális zaklatásáért Szlovéniában | Magyar Kurír - katolikus hírportál Egy egyházmegye fizet kártérítést egy gyermek szexuális zaklatásáért Szlovéniában | Magyar Kurír - katolikus hírportál.

17 https://www.atv.hu/kulfold/20140207/megeroszakoltak-beperelte-a-katolikus-egyhzat-egy-lengyel-ferfi/#google_vignette (letöltve: 2026. február 18. napján).

18 <https://www.liberties.eu/en/stories/poland-priest-sex-abuse-case-settled/3824> (letöltve: 2026. február 18. napján).

19 <https://www.valaszonline.hu/2025/01/21/bantalmazasok-a-katolikus-egyhzaban-elobb-utobb-magyarorszagra-is-befut-a-varsoi-gyors/> (letöltve: 2026. február 18. napján).

felmerült a Szentszék immunitása a nemzeti bíróságok joghatósága alól. Az eljárás egy kártérítési keresetre vonatkozott, amelyet 24 kérelmező indított a Szentszék, valamint a Belgiumi Katolikus Egyház és a katolikus egyesületek számos vezetője ellen, arra hivatkozva, hogy a kárukat az a strukturális hiányosság okozta, ahogyan az állam kezelte az egyházi szexuális visszaélés problémáját. Mivel a belga bíróságok megállapították, hogy nem rendelkeznek joghatósággal a Szentszék tekintetében, a kérelmezők azzal érveltek, hogy megfosztották őket a bírósághoz fordulástól, és az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt a 6. cikk 1. bekezdésére hivatkoztak. A Bíróság megállapította, hogy a kérelmezők által a Szentszék ellen indított kártérítési per elbírálására irányuló joghatóság megtagadása során a belga bíróságok által indított eljárás elutasítása nem tért el a nemzetközi jog általánosan elismert alapelveitől az állami immunitás ügyében, ezért a bírósághoz fordulás jogának korlátozása nem tekinthető aránytalannak az elérni kívánt legitim célokkal.

Ami a nemzetközi jogban evidencia tehát, hogy az Apostoli Szentszék szuverén nemzetközi jogalany, nemzeti bíróságon tehát nem perelhető, polgári jogi ügyekben is megerősítést nyert. Akár lenne felelőssége, önálló vagy mögöttes helyállási kötelezettsége a nemzeti jogok vagy a belső egyházi jog alapján, akár nem, olyan eljárási akadály áll a polgári bíróság útjában, amely miatt számára a kérdés eldöntése lehetetlen.

VIII.6. Az állam felelőssége

A közcélú intézményekben elkövetett jogsértések esetén nem feltétlenül mentesülhet az állam a felelősségalól akkor, ha a fenntartói, irányítói jogot egyházakra ruházza át. Az Emberi Jogok Európai Bírósága az *O'Keefe kontra Írország* (35810/09. számú kérelem) ügyben, 2014-ben kimondta, hogy a szexuális zaklatástól való védelem elmulasztása az embertelen és megalázó bánásmódtól való szabadság megsértését jelenti. Az ítélet szerint Írország nem teljesítette kötelezettségét a kérelmező védelmére az ír nemzeti iskolában gyermekként elszendvedett szexuális bántalmazástól, és ezáltal megsértette az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről Szóló Egyezmény (az Egyezmény) 3. cikke (embertelen és megalázó bánásmód tilalma) és 13. cikke (hatékony jogorvoslatihoz való jog) szerinti jogait. A tényállás szerint a kérelmező zaklatási ügyében 2006-ban fellebbezett az ír Legfelsőbb Bírósághoz. A bíróság elutasította a fellebbezést, megállapítva, hogy az ír általános iskolai rendszert az ír iskolatörténet kontextusában kell értelmezni. Az állam finanszírozta a rendszert, azonban az egyház irányította azt, ezért az állam nem vonható helyettes felelősségre a zaklató cselekedeteiért. Az EJEB viszont arra a következtetésre jutott, hogy a hatályos mechanizmusok nem biztosítottak elegendő védelmet az iskoláskorú gyermekeknek a szexuális zaklatás idején, ezért az állam nem teljesítette pozitív

kötelezettségét, hogy megvédje a kérelmezőt a szexuális zaklatástól 1973-ban, amikor egy állami iskolába járt.

IX. Összegzés

A bemutatott jogesetekből látszik, hogy a magyar polgári bíróságok a forgalom biztonságát és a hitelezők védelmét, valamint a magánszemélyek személyiségi jogainak védelmét szem előtt tartva az egyházi jogi személyek jogviszonyait gyakran az egyéb jogi személyekével egyezően bírálják el. Viszonylag szűken vonják meg a belső szabályok alkalmazhatóságának körét. Az egyházak és vallási közösségek sajátos autonómiájával azonban a forgalom biztonsága és a hitelezővédelem konfliktusba kerülhet. Számos ebből fakadó elvi kérdés a gyakorlatban még nem került a bíróságok mérlegére. Az egyházak, egyházi jogi személyek mind nagyobb arányú hazai térnyerésével tulajdonosként, fenntartóként, munkáltatóként várhatóan mind több ilyen elméleti probléma fog a jogalkalmazói praxisban is felmerülni.

Irodalomjegyzék

Bodzási Balázs, A jogi személyek körében felmerülő felelősségi kérdésekről, különös tekintettel a vezető tisztségviselőkre. *Gazdaság és Jog*, 2013, 8–14. o.

Keenan, Marie, *Gyermekek szexuális bántalmazása és a katolikus egyház*. Budapest, Oriold és társai, 2017.

Kirchbaum, Benjamin, Für Kirchen gilt die Amtshaftung. <https://winheller.com/blog/kirchen-amtshaftung/>

Kiss Didák Ofm – Gájer László, A gyermek- és ifjúságvédelem, illetve a sérülékeny felnőttek védelmének helyzete a Magyar Katolikus Egyházban - Emberi Méltóság Stratégia. A gyermek- és ifjúságvédelem, illetve a sérülékeny felnőttek védelmének helyzete a Magyar Katolikus Egyházban - Emberi Méltóság Stratégia.

Federico Lombardi Sj, *Kiskorúak védelme az egyházban*. Ignáci Pedagógiai Műhely–Jezsuita Kiadó, 2019.

Perintfalvi Rita, Amire nincs bocsánat. Szexuális ragadozók az egyházban. *Kaligram*, 2021.

Pintér Ádám, Tóth Judit Nikoletta, A bántalmazott gyermekek – gyermekjogok és gyermekbántalmazás, Statisztikai tükkör. 95. 858. o.

https://www.ksh.hu/statszemle_archive/2017/2017_08-09/2017_08-09_847.pdf

Puskás Balázs, Sexual abuse of minors in the Catholic Church: USA and Europe: a comparative analysis of abuse reports. European Integration Studies, 2023. 179–219. o. <https://doi.org/10.46941/2023.e1.9>.

Schanda Balázs, Véleményszabadság vs. vallásszabadság. Acta Humana. 2015. 3–24. o.

Schanda Balázs, Blaszfémia - a szólásszabadság határa? In Medias Res, 2016, 79–84. o.

Schanda Balázs, Keresztény kultúra állam és egyház vallásszabadság. Tanulmányok a vallásszabadság és az állami egyházjog köréből. Budapest, Pázmány Press, 2021. 29–30. o.

Scicluna Charles J.; Zollner Hans; Ayotte David John; Patsch Ferenc; Szigeti-Cseke Zsuzsa, A gyógyulás és megújulás felé: szimpózium a szexuális gyermekbántalmazásokról. Róma, Gergely Egyetem, 2012 Budapest. Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya L'Harmattan, 2012.

Török Tamás, Szerződésen kívüli károkozás szervezeti jogi vetülete: az intézményes felelősségátvitel. Gazdaság és Jog, 2013/6, 14–20. o.

<https://www.katholisch.de/artikel/64775-so-viel-zahlte-das-erzbis-tum-koeln-bislang-an-missbrauchs-betroffene>

https://www.atv.hu/kulfold/20140207/megeroszakoltak-beperelte-a-katolikus-egyházat-egy-lengyel-ferfi/#google_vignette

<https://www.liberties.eu/en/stories/poland-priest-sex-abuse-case-settled/3824>

<https://www.valaszonline.hu/2025/01/21/bantalmazasok-a-katolikus-egyházban-elobb-utobb-magyarorszagra-is-befut-a-varsoi-gyors/>